

Who is Responsible?

Eisav was sitting on top of the world. He was the oldest son of the royal family of Yitzchak Avinu. He was going to receive his father's blessing, and inherit all of the delights of the world. Then suddenly, everything turned upside down. His younger brother Yaakov took the blessing. "You (Yaakov) will lord over your brother (Eisav)" [Bereshis 27:29]. This part of the blessing made Eisav a servant to Yaakov. In one instant, he went from a ruler to a subject.

What was Eisav's reaction to this terrible misfortune? Did he take it to heart? The Shem MiShmuel shares an important insight. Eisav should have realized that his evil deeds caused him this trouble. Instead, he hardened his heart as always, and blinded himself to his wrongdoings. He blamed it all on his wives. They were from the descendants of Canaan, who was not fitting to receive a bracha. Therefore, he married wives from the descendants of Yishmael, thinking that his uncle's royal lineage would solve the problem. If not he would kill Yaakov, and everything would come back to him.

How can a person think like this? Doesn't he realize that his own mistakes bring troubles upon him? Not Eisav. He was so ingrained in evil self-righteousness, that it never crossed his mind that he did anything wrong. The gematria of Eisav's name is 376, the same as the word "shalom." He was totally at peace with himself and his wickedness. This point is brought out by the last verse in the parasha. "The chief of Magdiel, the chief of Iram. These are the chiefs of Edom, according to their settlements in the land of their possession. He (hu) is Eisav the father of Edom" (Bereshis 36:43). The Gemora darshens that the word "hu" (he) before the name of Eisav, reveals that he was evil his entire life, from beginning to end.

Contrast this with Yaakov Avinu's reaction to misfortunes. He humbled himself, examined his ways, and did teshuva. His two names, Yisrael and Yaakov reflect different aspects of his personality. Yisrael is the minister of Hashem, a royal, glorified ruler. The name Yaakov stems from the word "eikev" – the heel – the lowest and humblest part of the body. The Gemora (Brochos 13a) states that al-

though Hashem changed his name from Yaakov to Yisrael, one who calls him Yaakov does not transgress a positive mitzvah. Why? Although he became the minister of Hashem, he always looked at himself humbly.

The Shem MiShmuel concludes that this is a great lesson for everyone. When misfortunes come, do not blame others, or circumstances. This is the way of Eisav. Rather, humble yourself, search your deeds, and do teshuva. Put more effort into your Torah and mitzvos. This is the way of Yaakov, our humble, holy forefather. He is our example forever.

Kinderlach . . .

No one wants troubles. However, sometimes they come. How do we react to them? Do we callously blame it on others, bad luck or circumstances? That is the wrong reaction. That is the way of Eisav. What is the correct response? To search our hearts, correct our ways, and do teshuva. Strengthen our Torah learning and mitzvah observance. This is the derech (way) of Yaakov Avinu. He had many troubles in his life, and he grew from all of them. He shows us the way to gain from everything in life.

Professional Speaker

"You look like you are deep in thought, Yankie."

"I am, Doni."

"What are you thinking about?"

"What I want to accomplish in life."

"That is very deep. You have my curiosity going. What do you want to accomplish in life?"

"I want to be a professional speaker."

"That is fantastic. To be able to speak in front of a large audience is wonderful. You can teach Torah on a large scale. I wish you a lot of success."

"Thanks for the well wishes, Doni, but that is not exactly what I meant by professional speaker."

"I see. What did you mean?"

"I want to be a professional speaker like my namesake, Yaakov Avinu."

"Really? How was Yaakov Avinu a professional speaker? I don't recall any mention in the Torah of him speaking before huge crowds."

"Very true, Doni. However, Yaakov Av-

inu was a professional in the sense that he chose his words very carefully, as a professional craftsman chooses his tools and materials."

"Can you give me an example, Yankie?"

"Look carefully at the conversation between Yaakov and Eisav, during their meeting after many years of separation (Bereshis 33:5-15). Rabbeinu Bechaye points out that Eisav speaks in short phrases, never mentioning Hashem's name. This is an indication of his gaava (conceit). Yaakov, on the other hand, is lengthy in his conversation; speaking praises of Hashem and all of the kindness that He performed for him."

"I see."

"Yaakov sent a message to Eisav before they met. 'I have ox, donkey, sheep, man and maidservant' (Bereshis 32:6). Although he had herds and herds of cattle, he described them in the singular: 'ox, donkey, etc.' This is the way of tsaddikim, to minimize their accomplishments. Yaakov chose his words carefully."

"Fascinating."

"Rabbeinu Bechaye has a deeper insight. Sheep are the choicest of all animals. If you look carefully into the Torah, you will see that sheep are always mentioned first. Pharaoh gave Avraham sheep and cattle (Bereshis 12:16). Yitzchak acquired flocks of sheep and cattle (Bereshis 26:14). Yaakov had many sheep, maidservants, and servants, camels, and donkeys (Bereshis 30:43). However, when Yaakov sent a message to Eisav, he mentioned oxen first, and not sheep."

"Why?"

"Yaakov did not want to mention sheep first, because he used the skins of a goat to trick Eisav out of his bracha."

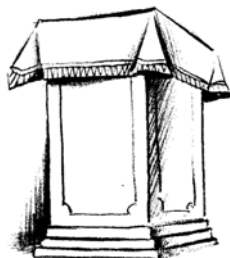
"What sensitivity! What craftsmanship! Every word was so carefully chosen."

"Yaakov Avinu was a master of the profession of speaking."

"I see what you mean. He was truly a professional speaker."

Kinderlach . . .

Select a good profession for yourselves. Be a professional speaker. Choose your words well. Don't say too much about yourselves and your accomplishments. Rather speak about Hashem, and all that He has done for you. Be sensitive to other people's feelings, and never say anything to hurt them. Loshon Hora or rechilus should never cross your lips. Remember kinderlach, it takes time and practice to learn a profession. However, it is worth it. Professional speakers have a wonderful life, in both this world and the next. Their words live on forever.

והגדת לבנור

אמן הבעה

"אתה נראה שקוע במחשבותיך, ינקי."

"אכן כן, דני."

"על מה אתה חושב?"

"על מה שאני רוצה לעשות במשך חיי."

"באמת עמוק מאוד. ועכשיו אני באמת סקרן. מה אתה רוצה לעשות במשך חייך?"

"אני רוצה להיות אמן הבעה – כמו נואם מקצועי."

"נהדר! היכולת לשאת נואם לפני אנשים רבים היא דבר אדיר. תוכל ללמד תורה להמונים. אני מאחל לך הצלחה רבה."

"תודה על הברכות, דני, אבל לא לזה התכוונתי כשאמרתי שאני רוצה להיות אמן הבעה."

"בסדר, אז למה באמת התכוונת?"

"אני רוצה להיות אמן הבעה כמו האדם שעל שמו אני נקרא – יעקב אבינו."

"באמת? מתי התגלה יעקב כנואם מקצועי? אינני זוכר שום מקום בתורה שבו הוא מופיע ונואם לפני המונים."

"נכון, דני. אך יעקב אבינו היה אמן בבחירת מילותיו, כמו שאמן מקצועי בוחר את החומרים שהוא עובד איתם ואת כלי עבודתו."

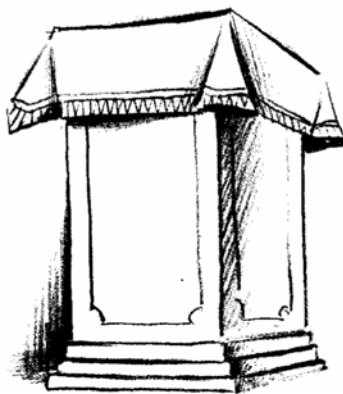
"אתה יכול לתת לי דוגמא, ינקי?"

השאלה היא, את מי מאשימים...

עשוי ישב ברומו של עולם. הוא היה הבן הבכור למשפחת המלוכה של יצחק אבינו. הוא היה אמור לקבל את ברכתו של אביו, ולרשת את כל מנעמי העולם. ולפתע, התהפך הכל. אחיו הצעיר, יעקב, קיבל את הברכה במקומו. "הוה גביר לאחיר" (בראשית כ"ז, כ"ט). בברכה זו נעשה עשוי למשרתו של יעקב. ברגע אחד, הפך משליט לנשלט.

מה היתה תגובתו של עשוי לאסון זה? האם הוא לקח הדברים ללב? ה"שם משמואל" מבאר לנו יסוד חשוב: על עשוי היה להבין שמעשיו הרעים הם שחוללו לו כל זאת. ובמקום זאת, הוא הקשה את לבו, כתמיד, ולא חש במעשיו הפסולים. הוא האשים את נשותיו, שהיו מזרע כנען ולכן לא היו ראויות לברכה. עקב כך, הלך ונשא לאשה את אחת מבנות ישמעאל, בחושבו שהיחוס של דודו יפתור את הבעיה. אם לא, אזי הוא יהרוג את יעקב, וכל הירושה תשוב אליו.

כיצד יכול אדם לחשוב כך? האם לא הבין שהטעויות שלו הן שהביאו עליו את הצרה הזאת? לא – עשוי לא יכול לחשוב כך. ברשעותו הרבה, הוא כה האמין בצדקותו שלו שלא עלה על דעתו שאי פעם חטא. הגימטריא של עשוי היא 376, כמו הגימטריא של "שלום". הוא היה שלם עם עצמו ועם רשעותו. רואים זאת מהפסוק האחרון בפרשה: "אלוף מגדיאל, אלוף עירם, אלה אלופי אדם למושבותם בארץ אחוזתם, הוא עשוי אבי אדם" (בראשית ל"ו, מ"ג). ודורשת הגמרא את המילה "הוא" שמופיעה לפני שמו של עשוי, שמכאן רואים שהיה רשע כל חייו, מתחילה ועד סוף.

"הבט בשיחה שבין יעקב ועשוי, בפגישתם לאחר הרבה שנות פירוד (בראשית ל"ג, ה-ט"ו). רבינו בחיי מצביע על כך שעשוי דיבר במשפטים קצרים, ולא הזכיר את שם ה'. דבר זה מראה על תכונת הגאווה שהיתה בו. לעומת זאת, יעקב האריך בדבריו. הוא הודה לה' בפירוט על כל הטובות שעשה עמו."

"אני רואה."

"יעקב שלח לעשוי הודעה עוד לפני שנפגשו. ויהי לי שור וחמור, צאן ועבד ושפחה" (בראשית ל"ב, ו'). אף על פי שהיו לו שוורים וחמורים רבים, הוא בחר להשתמש בתואר ביחיד: 'שור וחמור' וכו'. זוהי דרכם של צדיקים, להמעיט בהשגים שלהם. יעקב בחר את דבריו בזהירות ובקפידה."

"ממש מרתק."

"לרבינו בחיי יש הערה עמוקה עוד יותר. הצאן – העזים והכבשים – הוא הרכוש שנחשב למשובח ביותר. אם מתבוננים בפסוקים שבתורה, רואים שתמיד מזכירים קודם את הצאן. פרעה נתן לאברהם צאן ובקר (בראשית, י"ב, ט"ז). ליצחק היו 'מקנה צאן ומקנה בקר'. ויעקב זכה ל'צאן רבות ושפחות ועבדים' (בראשית ל', מ"ג). אך כאשר יעקב שלח את הודעתו לעשוי, הוא הזכיר קודם את הבקר (שור), ולא את הצאן."

"מדוע?"

"יעקב לא רצה להזכיר קודם את הצאן, כי הוא הרי השתמש בעורות גדי עזים כדי להערים על יצחק ולקבל את הברכה שיצחק רצה לתת לעשוי."

"איזו רגישות, ממש מלאכת אמנות. כל מילה נבחרה כל כך בקפידה."

"יעקב אבינו היה אמן ההבעה."

"אני מבין עכשיו למה אתה מתכוון. הוא היה מקצועי לגמרי."

הבה נשווה זאת לתגובתו של יעקב אבינו לצרות. הוא הגביר את ענוותנותו, פשפש במעשיו, ועשה תשובה. שני שמותיו, ישראל ויעקב, משקפים צדדים שונים באישיותו. ישראל הוא שרו של ה' – שליט מלכותי, נשגב. השם יעקב נובע מהמילה "עקב" – האיבר הנמוך והשפל בגופו של האדם. הגמרא (ברכות י"ג ע"א) אומרת שעל אף שה' שינה את שמו מיעקב לישראל, מי שקורא לו יעקב איננו עובר על מצוות עשה. מדוע? כי על אף שהיה שרו של ה', תמיד היה ענוותן.

ה"שם משמואל" מסיים שיש כאן לקח גדול לכולם. כאשר מגיעות צרות, אין לטעון שאנשים אחרים הם האשמים במה שקרה, או שהמצב הוא שגרם. זוהי דרכו של עשוי. אלא, יש להתנהל בענווה, לפשפש במעשיו, ולחזור בתשובה. להשקיע יותר בלימוד התורה ובקיום המצוות. זוהי דרכו של יעקב, אבינו הקדוש והעני. הוא הדוגמא שלנו לתמיד.

ילדים יקרים...

אף אחד אינו חפץ בצרות. אך לפעמים הן נוחתות עלינו. כיצד אנו מגיבים להן? האם אנו מקשיחים ליבנו ומאשימים אחרים, או את מזלנו הרע או את התנאים שכביכול הובילו להן? זוהי תגובה פסולה. זוהי דרכו של עשוי. מהי התגובה הכונה להתבונן בלבבותינו, לתקן את דרכינו, ולחזור בתשובה. לחזק את לימוד התורה ושמירת המצוות. זוהי דרכו של יעקב אבינו. היו לו הרבה צרות בחיים, ומכולם הוא הלך וגדל. הוא הראה לנו את הדרך ללמוד ולצמוח רוחנית מכל דבר בחיים.

ילדים יקרים...

בחרו לעצמכם מקצוע טוב: היו לנואמים מקצועיים - לאמני ההבעה. הקפידו לבחור את המלים הנכונות. אל תדברו יותר מדי על עצמכם ועל הישגים; במקום זה דברו על ה' ועל חסדיו אתכם. היו רגישים לרגשותיהם של אחרים, ואל תאמרו שום דבר שעלול לפגוע בהם. לשון הרע ורכילות, אסור שיעלו על דל שפתותיכם. זכרו, ילדים יקרים, שכדי ללמוד מקצוע צריך להשקיע זמן ולהתאמן הרבה. אך בסוף הכל כדאי. לאמני ההבעה יש חיים נהדרים – גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. דבריהם חיים לעד.